

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie

Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van GO! Atheneum Hoboken te HOBOKEN

Hoofdstructuur voltijds secundair onderwijs

Instellingsnummer 62091
Instelling GO! Atheneum Hoboken
Directeur Ann COX
Adres Distelvinklaan 22 - 2660 HOBOKEN
telefoon 03-827.27.99
fax 03-829.15.34
e-mail atheneum.hoboken.antwerpen@g-o.be
website <http://www.atheneumhoboken.be>

Bestuur van de instelling GO! scholengroep Ant1gon
Adres Frank Craeybeckxlaan 24 - 2100 DEURNE

Scholengemeenschap SGGO nr1 Antwerpen-Wommelgem-Zwijndrecht
Adres Frank Craeybeckxlaan 24 - 2100 DEURNE

CLB GO! centrum voor leerlingenbegeleiding Antwerpen
Adres Berchemstadionstraat 1 - 2600 BERCHEM

Dagen van het doorlichtingsbezoek 08-10-2012, 09-10-2012, 10-10-2012, 11-10-2012 en 12-10-2012

Einddatum van het doorlichtingsbezoek 12-10-2012

Datum bespreking verslag met de instelling 20-11-2012

Samenstelling inspectieteam

Inspecteur-verslaggever Martine Zaman
Teamleden Leander Froidcoeur
Luc Mondelaers
Herman Ros

Deskundige(n) behorend tot de administratie nihil

Externe deskundige(n) nihil

INHOUDSTAFEL

INLEIDING	4
1 SAMENVATTING	6
2 DOORLICHTINGSFOCUS.....	8
2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus.....	8
2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....	8
3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?	9
3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?	9
3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?	9
3.1.1.1 Wiskunde in de eerste graad in 1A en in de basisopties Moderne wetenschappen en Handel (leerplan 2006/005).....	9
3.1.1.2 Wiskunde in de eerste graad in 1B en in het BVL Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding (leerplannen 2011/006 en 97097)	11
3.1.1.3 Wiskunde in het aso in de tweede graad in de studierichting Wetenschappen (leerplan 2005/044)	13
3.1.1.4 Project algemene vakken (PAV) in het bso in de tweede graad Verzorging-voeding (2004/261)	14
3.1.1.5 Huishoudkunde, gezinstechnieken en voeding in het bso tweede graad in de studierichting Verzorging-voeding (leerplan 2010/029).....	16
3.1.1.6 Boekhouding in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/066)	19
3.1.1.7 Economie in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2005/089)20	
3.1.1.8 Toegepaste economie in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2008/063)	21
3.1.1.9 Verkoop in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/068)22	
3.1.1.10 Stage toegepaste economie/verkoop in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/065).....	23
3.1.1.11 Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers van het secundair onderwijs (OKAN) (Besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs (B.S. 01.03.2007))	23
3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....	26
3.2 Respecteert de school de overige reglementering?.....	27
4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	28
4.1 Begeleiding.....	28
4.1.1 Leerbegeleiding	28
4.2 Evaluatie.....	29
4.2.1 Evaluatiepraktijk	29
4.2.2 Rapporteringspraktijk	31
5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL.....	32
6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL.....	34
6.1 Wat doet de school goed?.....	34
6.2 Wat kan de school verbeteren?	34
6.3 Wat moet de school verbeteren?.....	35
7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG	36

7.1	Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg	36
7.2	Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg	36
7.3	Overige reglementering: regeling voor het vervolg	36

INLEIDING

De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
 2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
 3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIP-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op www.doorlichtingsverslagen.be.

Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de instelling een selectie van de onderwijsreglementering:
 - een selectie van structuuronderdelen om het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen na te gaan. Hierbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIP-referentiekader:
 - o het onderwijsaanbod
 - o de uitrusting
 - o de evaluatiepraktijk
 - o de leerbegeleiding
 - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden
 - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
 - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
 - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
 - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de instelling dit na?
 - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.

Het onderzoek naar de hygiëne, veiligheid en bewoonbaarheid

De controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne van de instelling vindt gelijktijdig met de doorlichting plaats. Deze controle resulteert in een afzonderlijk verslag dat bij het doorlichtingsverslag wordt gevoegd en eveneens verschijnt op www.doorlichtingsverslagen.be.

Het advies

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

Tot slot

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders, leerlingen of cursisten over de mogelijkheid tot inzage. Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1 SAMENVATTING

Het Koninklijk Atheneum Hoboken is een school met een coherent aanbod in alle graden en onderwijsvormen en richt zich voor het bso en tso op de studiegebieden Handel en Personenzorg. Het aanbod in de eerste graad is op de bovenbouw afgestemd. De school is gehuisvest op twee vestigingsplaatsen in de nabijheid van het centrum van de stad Antwerpen. De school deelt haar infrastructuur met een basisschool en een centrum voor volwassenenonderwijs.

De leerlingenpopulatie kende een dalende trend, maar vertoont de laatste jaren opnieuw een lichte stijging. Het studierendement is zwak, wat blijkt uit het relatief hoog percentage B- en C-attesten. In het vervolgonderwijs zet deze trend zich verder. De participatiegraad is weliswaar hoog maar de slaagcijfers zijn laag in vergelijking met de Vlaamse referentiegegevens. De ongunstige attesteringscijfers zijn voornamelijk een gevolg van een samenloop van elementen die grotendeels aan de input- en contextgegevens van de school toe te schrijven zijn. De vele uitstromers, neveninstromers en zittenblijvers zorgen voor een instabiele leerlingenpopulatie. De meeste leerlingen kampen met schoolse achterstand en komen uit kansarme gezinnen. Allen hebben qua levenservaring en -beschouwing een eigen achtergrond. Een aanzienlijke groep leerlingen heeft leermoeilijkheden, heeft een thuistaal anders dan het Nederlands en kampt met andere specifieke noden. Deze leerlingenkenmerken en bijgevolg de heterogene schoolbevolking stellen de school voor immense uitdagingen om de zwakke uitgangspositie om te buigen en een antwoord te bieden op de moeilijke pedagogisch-didactische situatie. Ze stelt dan ook zorg centraal en zet vooral in op maatregelen en acties die de leerlingen in hun leerproces en taalontwikkeling moeten ondersteunen. Een aanzienlijk aantal leerlingen volgt onderwijs in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN). De school investeert ook sterk in het welbevinden van leerlingen en leraren.

Het erkenningsonderzoek gebeurde op basis van een aantal geselecteerde vakken en studierichtingen. Meestal worden de leerplandoelstellingen voldoende gerealiseerd. Dit is niet het geval voor het vak wiskunde in de eerste graad van de B-stroom en in de tweede graad in de studierichting Wetenschappen. De tekorten zijn te wijten aan een te beperkt leerplangericht werken waardoor er hiaten vertoond worden t.a.v. het onderwijsaanbod, de evaluatiepraktijk en de materiële voorzieningen. Hierdoor voldoet de school niet aan alle erkenningsvoorwaarden en brengt de onderwijsinspectie een in de tijd beperkt gunstig advies uit. Daartegenover kan gesteld worden dat de leerlingen voor de vakkencluster huishoudkunde/gezinstechieken in Verzorging-voeding en voor het vak toegepaste economie in de derde graad Handel een hoog beheersingsniveau bereiken ten aanzien van de opleidingsdoelstellingen. De leerplanrealisatie kan in deze gevallen als voorbeeld van goede praktijk bestempeld worden.

Voor het kwaliteitsonderzoek werd gefocust op de procesvariabelen leerbegeleiding, evaluatiepraktijk en rapporteringspraktijk.

De leerbegeleiding is gestoeld op de zogenaamde 'liever actiever'-cyclus die vanuit de GOK-werking vorm heeft gekregen en de leerling centraal stelt. De leerbegeleiding kent op school- en klasniveau een gestructureerde aanpak met een breed bereik. Zij is gericht op preventie en remediëring en streeft een maximaal leerrendement na bij elke leerling. De acties focussen op het vergroten van de zelfkennis van de leerlingen, op het verhogen van de motivatie door het bieden van feedback, aanmoedigingen en succeservaringen, op het aanzetten tot coöperatief leren en op het bijbrengen van leerstrategieën en een adequate studiemethode als opstap naar zelfgestuurd leren. De schoolwerking is eveneens doordrongen van initiatieven die de taalontwikkeling ondersteunen. Niet alle acties worden reeds ten volle doorgetrokken tot in de lessen. De werking wordt opgevolgd door een werkgroep. De betrokkenheid van het personeelsteam is groot. Het geheel leidt tot een vlotte samenhang van detectie, begeleiding en opvolging van leerproblemen.

Hierbij aansluitend krijgt de evaluatie een diagnostische functie toegekend en dient ze richting te geven aan het leerproces, de leerbegeleiding en de studieoriëntering. De school onderneemt hiertoe vele ondersteunende maatregelen. Toch slaagt de school er onvoldoende in het evaluatiesysteem af te

stemmen op de doelgroep, teneinde de zwakke slaagcijfers in te dijen en de oriëntering van haar kwetsbare leerlingen te optimaliseren. Het stereotiep vasthouden aan een productgericht evaluatiesysteem, waarbij het overwicht wordt gelegd op het eindexamen, en het onvoldoende doordacht differentiëren tussen basisdoelen en uitbreidingsdoelen, waardoor het pakket voor sommigen te overladen wordt, zijn daar voorbeelden van. Er is doorgaans aandacht voor de evaluatie van kennis, inzicht, vaardigheden en toepassingen; ook attitudes maken een belangrijk onderdeel van de beoordeling uit. De aansluiting bij alle leerplandoelen en -aanbevelingen kan in enkele vakken beter. De uitgestelde beslissingen worden niet toegekend volgens de regelgeving.

De rapportering gebeurt regelmatig en via diverse kanalen. De informatiewaarde van de commentaren op de rapporten wordt opgevolgd, maar onderbouwt momenteel nog te weinig de aard en de oorzaken van de tekorten; echte diagnostische elementen en concrete richtlijnen voor bijsturing van het leerproces ontbreken veelal. Op het einde van het schooljaar worden de B- en C-attesten gemotiveerd en gekoppeld aan een oriënterend advies conform de regelgeving. De formuleringen zijn inhoudelijk nog voor verfijning vatbaar. De schoolleiding levert inspanningen om de ouders te informeren over de schoolse vorderingen en de (studie)houding van hun kind.

Het beleid is gebaseerd op een adequate visie over vele aspecten van de schoolwerking. Het leiderschap is gekenmerkt door een dynamische sturing met oog voor participatie en communicatie, waarbij belang wordt gehecht aan een degelijke begeleiding en opvolging van de leerlingen, en aan hun inspanningen en tekorten. De school wordt sinds dit schooljaar geleid door een nieuwe directeur die in een eerste fase het beleid van haar voorgangster zal verder zetten. De besluitvorming is transparant en is veelal het resultaat van gesprekken binnen de talrijke overlegorganen. Het werkklimaat is collegiaal. De school kan rekenen op een geëngageerd personeelsteam dat vele initiatieven ontplooit en openstaat voor vernieuwing. De school onderneemt acties om de kwaliteit van haar werking te evalueren en bij te sturen.

2 DOORLICHTINGSFOCUS

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande structuuronderdelen en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

De resultaten van de controle van de erkenningsvoorwaarden betreffende bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne, vindt u terug in een afzonderlijk verslag.

2.1 Structuuronderdelen in de doorlichtingsfocus

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 A	wiskunde	
Graad 1 B	wiskunde	
Graad 1 Handel	wiskunde	
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	wiskunde	
Graad 1 Moderne wetenschappen	wiskunde	
Graad 2 ASO Wetenschappen	wiskunde	
Graad 2 BSO Verzorging-voeding	project algemene vakken	gezinstechnieken, huishoudkunde, voeding
Graad 3 TSO Handel		boekhouding, economie, stage toeg. ec/verk., toegepaste economie, verkoop
OKAN Onthaalonderwijs anderstalige nieuwkomer	Nederlands voor nieuwkomers	

2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus

Logistiek

Welzijn

Veiligheid

Milieu

Onderwijs

Begeleiding

Leerbegeleiding

Onderwijs

Evaluatie

Evaluatiepraktijk

Rapporteringspraktijk

3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde structuuronderdelen het volgende op.

3.1.1.1 Wiskunde in de eerste graad in 1A en in de basisopties Moderne wetenschappen en Handel (leerplan 2006/005)

Voldoet

De leerplanrealisatie voor wiskunde in de basisvorming van de eerste graad a-stroom is nagenoeg volledig en kent voor de meeste onderdelen een voldoende diepgang. Omdat bijna alle leerplandoelen worden geëvalueerd is de evaluatie voldoende valide. De verschillende (klas)onvoldoendes en de lage gemiddelden in beide leerjaren stellen de representativiteit van de evaluatie evenwel in vraag.

Onderwijsaanbod De leerlingen volgen het leerplan (leerplannr. 2006/005) op basis van vijf wekelijkse lestijden in het eerste leerjaar en van vier wekelijkse lestijden in het tweede. De leerplandoelstellingen en eindtermen (ET) rond basisbegrippen schaal en voorstellen van lichamen (ET 32, 36) in 1A, rond evenredigheden (ET 33, 39) in Handel en rond initiatie in beschrijvende statistiek (ET 17, 25) in Moderne wetenschappen worden niet aangeboden of met onvoldoende diepgang gerealiseerd. De meeste andere eindtermen komen wel voldoende aan bod. Vooral in Handel wordt echter het onderdeel meetkunde sterk geminimaliseerd.

Uit de financieringskenmerken blijkt dat de school een publiek heeft met lagere onderwijskansen dan in de referentiescholen. De vakgroep tracht dit probleem aan te pakken door ernstig in te zetten op het wegwerken van leer- en taalachterstanden om toch de vereiste beginsituaties te verzekeren naar de tweede graad. Anderzijds slaagt men er echter onvoldoende in om de overwegend zwakke studiemotivatie bij de leerlingen bij te sturen. Hierdoor overweegt in sommige lesgroepen van de eerste graad a-stroom soms de leerlingengerichtheid op de leerplangerichtheid.

De eindtermen rond ICT en de ICT-verwachtingen in de leerplandoelen krijgen algemeen onvoldoende aandacht in de lessen.

Uitrusting Er is een vaklokaal wiskunde met een beperkte wiskundige aankleding. De school zorgt er echter niet voor dat elke wiskundeleraar gebruik kan maken van minstens één computer met een degelijk projectiesysteem. Numeriek zijn er op school voor de leerlingen voldoende computers, maar de beschikbaarheid van het pc-park is onvoldoende afgestemd op een vlotte ICT-integratie voor wiskunde.

Evaluatiepraktijk Er wordt ruim voldoende getoetst. Sommige (herhalings)toetsen missen echter een duidelijke puntenverdeling, waardoor de transparantie in het gedrag komt. Men hanteert overwegend een testcultuur. Er zijn geen initiatieven om naast kennis ook vakgebonden vaardigheden te evalueren, noch voor het

dagelijks werk, noch voor de examens. De gedragsattitudes worden voor 20 % opgenomen in de score voor dagelijks werk. De examens zijn te volumineus.

De evaluatieresultaten variëren van zwak tot onvoldoende met een paar uitschieters naar boven maar vooral vele naar beneden in de basisoptie Handel. Uit de aard van de toets- en taakopgaven voor dagelijks werk blijkt dat zwakke resultaten meestal wel te relateren zijn aan een dalende studiejijver, studiemotivatie en doorzettingsvermogen. Anderzijds overstijgen een aantal examenvragen de verwachtingen van het leerplan.

De leerlingen (en ouders) krijgen productfeedback, maar weinig of geen procesfeedback.

Er zijn herexamens voor wiskunde op basis van jaartekorten. Hiermee wordt de regelgeving overtreden die uitgestelde beslissingen enkel toestaat in uitzonderlijke en individuele gevallen. Deze tweedekans-examens worden inhoudelijk ingevuld volgens het juni-examen, maar zijn onvoldoende afgestemd op de leerstof van het volgend leerjaar.

Leerbegeleiding De vakgroep wordt geconfronteerd met heterogene groepen van leerlingen met een eigen verleden en een eigen levensbeschouwing, maar ook met eigen problemen. De zeer zwakke leerlingresultaten en de vele onvoldoendes tonen aan dat heel wat van deze leerlingen nood hebben aan leervaardigheden en vooral meer leerattitudes. Ondanks deze vaststellingen wordt het gelijkgericht nastreven van de vakoverschrijdende eindtermen 'leren leren' verengd tot het wegwerken van leer- en taalachterstanden en het aanleren van de noodzakelijke wiskundige verworvenheden uit de voorgaande leerjaren en uit het basisonderwijs. Hierdoor komt men in sommige lesgroepen nauwelijks tot een afstemming op de nieuwe leerstof van de eerste graad. De zorgbreedte van de leraren uit zich verder in inhaallessen of het geven van extra taken voor leerlingen met een leerachterstand. In de meeste lesgroepen is de aandacht voor het Standaardnederlands als instructietaal voldoende.

Uit gesprekken en leerlingennotities blijkt dat het overwegend klassieke lespatroon zelden wordt doorbroken met begeleid zelfstandig werken of groepswork. In een aantal lesgroepen is het tempo veeleer laag. Hierdoor worden sommige leerlingen onvoldoende uitgedaagd of tot echte medewerking aangezet. Er zijn initiatieven gericht op 'Hoe studeer ik wiskunde?' en eventuele leerstoornissen worden aangepakt met Sticordimaatregelen (Sticordi is het letterwoord voor STImuleren, COmpenseren, Relativeren of Remediëren en DIspenseren of Differentiëren).

3.1.1.2 Wiskunde in de eerste graad in 1B en in het BVL Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding (leerplannen 2011/006 en 97097)

Voldoet niet

Het aanbod van de onderwijsdoelen is onvolledig en mist evenwicht en transparantie. De uitrusting ondersteunt onvoldoende het nastreven van de onderwijsdoelen en de evaluatie mist validiteit en representativiteit. Zowel op school- als vakniveau is de leerbegeleiding degelijk uitgewerkt.

Onderwijsaanbod De leerlingen volgen thans het leerplan (leerplannr. 2011/006) op basis van zes wekelijkse lestijden in 1B en twee wekelijkse lestijden in het BVL. Vorig schooljaar werd in het tweede leerjaar nog het leerplan 97097 gebruikt. Een meerderheid van de doelstellingen van het graadsleerplan komen aan bod in het eerste leerjaar van de b-stroom, maar een aantal doelstellingen worden er niet nagestreefd o.a. breuken, percenten, schaal, rekenkundig gemiddelde en het interpreteren van grafieken en diagrammen.

Er gaat te veel aandacht naar kettingberekeningen en zinloos rekenwerk, wat zeker niet de bedoeling is van het nieuwe leerplan. De onderwijspraktijk volgt onvoldoende de visie van het leerplan om jongeren voldoende wiskundig weerbaar te maken om goed te kunnen functioneren in de maatschappij, want de toepassingen zijn te weinig afgestemd op de leefwereld van de leerlingen en in het BVL op het profiel van de leerlingen. De vakgroep focust te sterk op louter rekenen zonder enige betekenis. De bedoeling van het leerplan om de leerplandoelstellingen te realiseren aan de hand van concrete, levensechte problemen en situaties, waardoor de leerlingen het nut, voordelen en noodzaak van de leerdoelen ervaren, wordt hierdoor niet nagekomen.

Men benut te weinig de flexibiliteit die het leerplan biedt om te differentiëren binnen de leerlingengroep. Met deze aanpak speelt de vakgroep onvoldoende in op de erg verschillende beginsituatie van de betrokken leerlingen en stelt men hun welbevinden door de vaak tegenvallende resultaten te weinig centraal, zoals geëist in het leerplan. De school slaagt er ook te weinig in om de verwachtingen in te lossen om zoveel mogelijk 1B-leerlingen, die geen getuigschrift basisonderwijs hebben behaald op basis van vooral taalachterstand, te laten overstappen naar het eerste leerjaar van de a-stroom.

Uitrusting Het didactisch materiaal en de schooluitrusting ondersteunen te weinig het nastreven van de leerplandoelen. De uitrusting is allesbehalve royaal. Er is zeker geen sprake van een krachtige leeromgeving. De meestal zelf ontwikkelde aankleding van de lokalen biedt weinig echt inhoudelijke meerwaarde aan de onderwijs- en leeromgeving, vooral rond de Nederlandse taal en de instructietaal. ICT-integratie als middel voor kwaliteitsverbetering komt niet aan bod. In de leslokalen is er geen pc voor demonstratief gebruik door de leraren en van bezoeken aan de computerklas is er evenmin sprake.

Evaluatiepraktijk De leerlingenevaluatie is onvoldoende afgestemd op de leerplandoelstellingen en te weinig valide, transparant en betrouwbaar. Er wordt hergebruik van examenvragen vastgesteld.

Men gaat uit van productevaluatie, maar toch komen de gedragsattitudes voor 30 % aan bod voor dagelijks werk. De verschillende wiskundige vaardigheden zijn onvoldoende herkenbaar in de evaluatie. Kiezen voor een brede en permanente evaluatie zou beter aansluiten bij de heterogeniteit van de doelgroep in de b-stroom.

Er wordt vastgesteld dat in beide leerjaren in nagenoeg alle lesgroepen meer dan de helft van de leerlingen een onvoldoende behaalt op beide examens en op het dagelijks werk, meestal vanaf de derde rapportperiode. Sommige examenvragen worden door geen enkele leerling beantwoord en zijn te weinig afgestemd op de leerplandoelen. Er zijn zelfs herexamens voor wiskunde, enkel gebaseerd op jaartekorten. Hiermee overtreedt de school de regelgeving waarbij uitgestelde beslissingen enkel mogelijk zijn in uitzonderlijke en individuele gevallen.

De rapportering heeft tot doel de leerlingen en hun ouders tussentijds te informeren over de vordering in het realiseren van de doelstellingen, maar dit is te weinig herkenbaar terug te vinden. Ze krijgen productfeedback, maar weinig procesfeedback. Bij de rapportering wordt ook geen aandacht geschonken aan de aangeboden remediëring.

Leerbegeleiding Door te weinig te differentiëren en onvoldoende te vertrekken vanuit de leerbehoefte van elke leerling slaagt men er niet in om bij een meerderheid de leerachterstand weg te werken, zoals duidelijk blijkt uit de tegenvallende studieresultaten. De lessen en de eigen cursus worden te weinig visueel ondersteund.

Leerlingen met rekenmoeilijkheden of rekenstoornissen krijgen de gepaste ondersteuning via Sticordi-maatregelen. De school zorgt voor studieondersteuning via inhaallessen wiskunde, het verplicht lesuur leren leren en taalcoaching in de b-stroom van de eerste graad.

Onderwijsorganisatie Het gebruik van blokuren is geen meerwaarde voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen. Enerzijds zorgen ze wel voor een beperking van het verlies aan onderwijstijd bij de leswisselingen, maar anderzijds ontstaat hierdoor duidelijk concentratieverlies bij de leerlingen, vooral als deze blokuren op het einde van de lesdag geplaatst worden. Mede hierdoor gebeurt de aanbreng van de leerstof soms onevenwichtig, waardoor de leerlingen onvoldoende hun lessen instuderen.

3.1.1.3 Wiskunde in het aso in de tweede graad in de studierichting Wetenschappen (leerplan 2005/044)

Voldoet niet

De eindtermen en leerplandoelstellingen van het leerplan worden in onvoldoende mate gerealiseerd in de studierichting Wetenschappen. In beide leerjaren is het aanbod van verplichte leerplandoelen onvolledig en te weinig evenwichtig. De evaluatie is onvoldoende valide en representatief. De infrastructuur en leermiddelen ondersteunen onvoldoende de leerplanrealisatie.

Onderwijsaanbod Niet alle leerplandoelen en eindtermen worden op een evenwichtige wijze en met voldoende diepgang behandeld. In het eerste leerjaar komen o.a. het functievoorschrift, de richtingscoëfficiënt en het differentiequotiënt (ET 25, 26, 27, 31, 32, 33) niet aan bod en in het tweede leerjaar in het onderdeel statistiek de interpretatie van statistische gegevens, centrum- en spreidingsmaten en kans (ET 49, 50, 51). Daarnaast wordt er in beide leerjaren meer uitbreidingsleerstof aangeboden dan het leerplan vraagt, o.a. in goniometrie en het gebruik van een parameter. De vakgroep kan niet aantonen dat de eindtermen in verband met vaardigheden (ET 1 t.e.m. ET 14) aan bod komen. Zo komen o.a. de leerplandoelen met betrekking tot 'het oplossen van problemen' minder expliciet aan bod waardoor de kritische zin bij deze leerlingen met wiskundige belangstelling in mindere mate wordt ontwikkeld en er slechts in beperkte mate wordt gewerkt aan zelfregulatie. De ICT-verwachtingen in het leerplan worden in onvoldoende mate gerealiseerd. Zo wordt o.a. in statistiek nog geturfd i.p.v. gebruik te maken van passende software.

Uitrusting De materiële uitrusting om de doelstellingen te realiseren is ontoereikend. In het vaklokaal is er geen pc voor demonstratief gebruik en in de andere leslokalen is er geen grootbeeldprojectie mogelijk. De computerklassen zijn niet of erg beperkt toegankelijk en er zijn weinig ICT-middelen aanwezig. Mede hierdoor worden algebraïsche en meetkundige pakketten niet ingezet om het leerproces te ondersteunen. De leerlingen beschikken over een grafisch rekentoestel maar de meerwaarde van ICT-gebruik bij het aanreiken en het verwerken van de leerstof wordt nog niet optimaal benut.

Evaluatiepraktijk In beide leerjaren streeft men een hoog niveau na, maar het bereiken van dat niveau lukt moeilijk. Zowel in het eerste als het tweede leerjaar zijn er zowel voor het dagelijks werk als op de examens veel onvoldoendes en lage gemiddelden. Bij de examens behaalt meer dan de helft van de leerlingen geen voldoende cijfer, zodat het moeilijk is het leerplan als gerealiseerd te beschouwen.

Bij de evaluatie gaat men eerder uit van de leerinhouden en verliest men soms de relatie tussen de vragen en de leerplandoelen uit het oog. Soms wordt er uitbreidingsleerstof getoetst. Terwijl men slechts beperkt onderzoekt in welke mate de leerlingen de basisleerstof hebben verwerkt. Sommige vragen overstijgen de verwachtingen van het leerplan. Door het ontbreken van een duidelijke puntenverdeling per vraag gaat de transparantie verloren.

De examens zijn volumineus en zijn voornamelijk gericht op reken- en tekenvaardigheden terwijl de andere vakgebonden vaardigheden (denk- en redeneervaardigheden, probleemoplossende vaardigheden en wiskundige taalvaardigheden) slechts in beperkte mate aan bod komen. Vele vragen peilen naar identiek dezelfde doelen terwijl andere in mindere mate worden bevraagd. De evaluatie is eerder kennis- en toepassingsgericht dan competentiegericht. De wiskundige vaardigheden komen niet aan bod bij de examens en de attitudes (20 % voor dagelijks werk) worden te sterk opgevat als gedragsattitudes.

Er zijn herexamens voor wiskunde op basis van jaartekorten. Hiermee wordt de regelgeving overtreden die uitgestelde beslissingen enkel toestaat in uitzonderlijke en individuele gevallen. Deze tweedekans-examens worden inhoudelijk ingevuld volgens het juni-examen, maar zijn niet afgestemd op de leerstof van het volgend leerjaar. Er wordt ook grotendeels hergebruik van examenvragen vastgesteld.

Leerbegeleiding De leerbegeleiding is zowel op school als op klasniveau goed uitgewerkt. Alle leraren voorzien in remediërende leerbegeleiding meestal onder de vorm van extra uitleg, extra oefeningen of een inhaaltoets. De lessen verlopen op een kalme en gestructureerde wijze.

De communicatie met de leerlingen is overwegend stimulerend en gericht zowel op inzet als prestatie. De frontale aanpak en het klassieke onderwijsgesprek blijken de norm, spijs enkele leraargebonden initiatieven.

De leraren streven naar een hoog niveau van cognitieve vaardigheden en rekenvaardigheden, alleen wordt de preventieve leerbegeleiding niet altijd even efficiënt afgestemd op de noden van alle leerlingen, wat blijkt uit de studieresultaten.

3.1.1.4 Project algemene vakken (PAV) in het bso in de tweede graad Verzorging-voeding (2004/261) **Voldoet**

Via een thematische aanpak worden de vijf doelstellingsdomeinen voldoende gerealiseerd. De evaluatie evolueert van een aparte, overwegend contextloze toetsing per domein naar een geïntegreerde vaardigheidsevaluatie.

Onderwijsaanbod Met de leerinhouden die in de behandelde thema's aan bod komen, wordt een voldoende dekking van de leerplandoelen gerealiseerd. De thema's zijn maatschappelijk relevant, hebben betrekking op de leefwereld van de leerlingen en sluiten aan bij vakoverschrijdende contexten. In de thema's worden de leerplandomeinen functioneel geïntegreerd met een afwisseling van cursorische momenten en geleide zelfactiviteit. De leerplanrealisatie wordt overzichtelijk verantwoord door de leerinhouden per thema te rasteren volgens de leerplandoelen.

De aandacht voor taal is de rode draad doorheen het leerstofaanbod. Daarmee wordt ingespeeld op de heterogene taalsituatie van de leerlingen. Met een beperkt extramurosaanbod worden een aantal doelen bestreken, maar de inbreng van de leerlingen bij de organisatie ervan, is nog minimaal. Ook bij de behandeling van de actualiteit worden de leerlingen te weinig

actief betrokken. Bij de selectie van leertaken wordt zelden gezocht naar raakvlakken met het specifiek gedeelte van de studierichting.

Het aanbieden van dezelfde themabundels in het eerste en tweede leerjaar wijst op het ontbreken van de verticale opbouw naar een zelfstandiger verwerkingsniveau. Er zijn evenmin indicaties van een aanloop naar progressieve verzelfstandiging in de derde graad.

Evaluatiepraktijk De evaluatiepraktijk is nog niet optimaal afgestemd op de vaardigheidsdoelen van het leerplan. Zij is nog te veel een exponent van de klassieke kennisgerichte toetscultuur met een vraagstelling die onvoldoende ingebed is in functionele contexten. Het recentste examen vertoonde een verschuiving naar een leerplangerichtere vaardigheidsevaluatie met een geïntegreerde vraagstelling rond een mini-thema. Ook attitudinale doelstellingen worden meegenomen in de evaluatie.

Het evaluatiesysteem van de school is een belemmerende factor voor een procesgerichte evaluatie die inherent is aan de doelstellingen van project algemene vakken. De school organiseert semestrieel examens waarvan de resultaten zwaar doorwegen in het eindresultaat. Dit gegeven ondermijnt de remediërende functie van de evaluatie en leidt tot zwakke resultaten.

De rapportcommentaren zijn doorgaans aanmoedigend geformuleerd, maar zijn weinig informatief wat het bereik van de leerplandoelen betreft.

Uitrusting De school heeft inspanningen geleverd om de uitrusting in overeenstemming te brengen met de minimale materiële vereisten van het leerplan. De leermiddelen worden adequaat ingezet om leerplandoelen te realiseren. De school zorgt ook voor numeriek beheersbare groepen.

Leerbegeleiding De leerlingen worden in hun leerproces goed ondersteund. Het cursusmateriaal is opgebouwd volgens het OVUR-principe, waarbij instructiekaarten ingebouwd zitten in de voorbereidingsfase. De reflectiefase wordt evenwel nog te weinig doelgericht aangewend om de leerlingen te laten nadenken over hun aanpak en taakuitvoering.

Socio-emotionele begeleiding De opvoedkundige taakbekommernis manifesteert zich in een grote zorg voor het affectief welzijn van de leerlingen en aandacht voor hun specifieke noden.

Deskundigheidsbevordering De vakgroep fungeert niet als motor van de horizontale en verticale samenhang. Verschillende visies op het vak (kennisgerichte versus vaardigheidsgesichte aanpak) verhinderen een gelijkgerichte verticale opbouw van het curriculum volgens de leerlijn die in de eindtermen is ingebouwd. De invoering van de nieuwe leerplannen zal met diepgaander inhoudelijk overleg gepaard moeten gaan.

3.1.1.5 Huishoudkunde, gezinstechnieken en voeding in het bso tweede graad in de studierichting Verzorging-voeding (leerplan 2010/029)

Voldoet

De leerplandoelstellingen voor huishoudkunde, gezinstechnieken en voeding worden voldoende gerealiseerd. Er wordt gehandeld vanuit een leerplangerichte visie die transparant vertaald wordt in de plannings- en registratiedocumenten van de leraren en in de concretisering ervan in het cursusmateriaal en de evaluatiedocumenten van de leerlingen. De doordachte leerstofafbakening, de gerichte begeleiding van het leerproces en de afspraken i.v.m. het evalueren van attitudes zijn waardevolle elementen die een leerplangerichte onderwijspraktijk ondersteunen.

Onderwijsaanbod De school kan aantonen dat de leerplandoelstellingen voor de componenten 'zorg voor de voeding', 'zorg voor de woon- en leefomgeving' en 'zorg voor het welzijn' voldoende aangeboden en ingeoeft worden. Een goede samenwerking binnen de vakgroep heeft geleid tot doelmatige planningsdocumenten, die een degelijke afspiegeling zijn van het leerplan. De doelen waarrond de verschillende thema's zijn geclusterd komen op een voldoende evenwichtige wijze aan bod. Er wordt volledigheid nagestreefd en het aanbod getuigt van voldoende diepgang. Inspanningen worden geleverd om geïntegreerd te werken, maar er is nog groeimarge.

De leraren staan voor de uitdaging om de leerstof meer profielgericht in te vullen en deze meer te stroomlijnen vanuit het oogpunt van de zelfzorg en de mantelzorg; dit is noodzakelijk als opstap naar het innemen van een plaats als professional in de beroepswereld. De klemtoon wordt ook te weinig gelegd op het systematisch verwerven van de algemene doelen. De aanpak van de leerinhouden is onvoldoende uitgesproken georiënteerd op functionele kennis en vaardigheden die de ontwikkeling van leerstrategieën, organisatiebekwaamheid en zelfredzaamheid beogen. Het integreren van ICT en het Internet in de lessen zou hiertoe een ondersteunende rol moeten vervullen, maar dit aspect zit in alle vakken nog in een aanvangsfase.

Evaluatiepraktijk Toetsen en examens zijn representatief voor de leerplandoelen. De leerinhouden worden op een transparante en voldoende diepgaande wijze geëvalueerd. De toetsen peilen soms te eenzijdig naar de reproductie van theoretische kennis terwijl de examens meer toepassingsgerichte vragen bevatten. De praktijk wordt geregeld o.m. aan de hand van de vijf M's geëvalueerd (Materiaal, Mens, Methode, Middelen en Milieu) en wordt tevens afgesloten met examens. De vakgebonden attitudes worden een aantal keer doorheen het schooljaar en tijdens de examens beoordeeld en maken wezenlijk deel uit van de puntenverdeling. Na een evaluatiemoment (TV en PV) wordt feedback gegeven aan de leerlingen waarbij positieve punten en werkpunten worden meegegeven. De procesevaluatie, met aandacht voor zelfevaluatie, ondersteunt een competentiegericht leerproces. Door het grote gewicht van de examens ten opzichte van het dagelijks werk in het puntentotaal ligt de nadruk echter al te sterk op de productevaluatie van de leerplandoelen.

De zwakke resultaten worden voornamelijk toegeschreven aan het leerlingenprofiel. Dit heeft echter nog niet geleid tot een grondige reflectie over en bijsturen van het evaluatiesysteem. De vakgroep heeft nog niet gereflecteerd over de zin van een derde bevraging van de kennis via

examens temeer daar het leerplan kennisverwerving als louter ondersteunend van de praktijk beschouwt.

De commentaren bij de rapporten zijn meestal toegespitst op de studiehouding van de leerling en bevatten weinig diagnostische en remediërende informatie ten aanzien van de leerinhouden.

Uitrusting Voor het vak 'zorg voor de voeding' beschikt de school over twee didactische keukens van verschillende kwaliteit. De lessen van het eerste jaar vinden plaats in een recente en degelijk ingerichte didactische keuken. De leskeuken van het tweede leerjaar is verouderd, beschikt niet over alle materiële middelen en voldoet niet aan de geldende hygiënevereisten. Het onderhoud van bijvoorbeeld de keukenblokken en -apparatuur laat sterk te wensen over. Bepaalde niet onderhouden toestellen blijken eigendom te zijn van het centrum voor volwassenenonderwijs. Naast de risico's die een inadequaat reinigingsproces inhouden voor de volksgezondheid, geldt ook het principe van voorbeeldfunctie door de school, waaraan niet wordt voldaan.

De infrastructuur en materiële ondersteuning van het vak 'zorg voor welzijn' is veeleer zwak. De inrichting beperkt zich tot de meest elementaire zaken en komt dus niet volledig tegemoet aan de minimale materiële vereisten van een 'zorgklas'. Het vaklokaal voor 'zorg voor de woon- en leefomgeving' is elementair ingericht en kan t.a.v. sommige thema's geoptimaliseerd worden. Het is tevens onvoldoende ruim om op een efficiënte en veilige manier bepaalde activiteiten (bijv. strijken) te ontplooiën.

In de vaklokalen ontbreken didactische middelen en informatiepanelen die betekenisvolle topics uit de leerstof visualiseren. Verder is er onvoldoende ICT-apparatuur voorhanden wat een hypothese legt op de ICT-integratie in de lessen. Hierdoor worden kansen gemist om het realiteitsgerichte karakter van de lessen te verhogen en een stimulerende leeromgeving te creëren. De inventieve lesaanpak van de betrokken leraren en het gebruik van persoonlijk materiaal compenseren enigszins bovenvermeld gemis.

De leerlingencursussen voor 'zorg voor de woon- en leefomgeving' en 'zorg voor welzijn' bestrijken op een evenwichtige wijze de leerplandoelen en bieden diepgang. Ze zijn bovendien goed gestructureerd, doorgaans toepassingsgericht opgevat en aangevuld met treffende illustraties. Het inhoudelijk deel wordt voorafgegaan door een uitgebreide omschrijving van de verwachtingen t.a.v. de leerlingen, het klasreglement, afspraken over de beoordeling van attitudes en competenties, de puntenverdeling, e.d. Elk thema start met een duidelijke weergave van de leerdoelen en eindigt met herhalingsvragen en een zelfreflectieoefening t.a.v. vakspecifieke woordenschat. Voorgaande elementen illustreren dat het cursusmateriaal de leerlingen ondersteuning biedt bij hun studie.

De cursus voor 'zorg voor de voeding' wordt in grote lijnen op dezelfde manier uitgewerkt. Bepaalde delen zijn echter minder aangepast aan het bevattingsvermogen van de doelgroep door de hoofdzakelijk kennisgerichte opvatting en de sterk wisselende moeilijkheidsgraad (bijv.

van het benoemen van eenvoudige voedingsmiddelen tot het bespreken van de pathologie van en dieetvoorschriften bij bepaalde aandoeningen).

Leerbegeleiding Het onderwijsleerproces wordt doorgaans afgestemd op de beginsituatie (voorkennis, aanleg, werktempo, ...). De begeleiding van de leerlingen is stimulerend en de drempel om vragen te stellen of problemen aan te kaarten is laag. De leerlingen krijgen feedback over hun leervorderingen en er is aandacht voor zelfreflectie. Remediëringsacties voor zwakker presterende leerlingen worden ter harte genomen. Inspanningen worden geleverd om (late) instromers met leerachterstand bij te werken. Er is aandacht voor leren leren via het werken met doelstellingen, het duiden van de aanpak- en beoordelingswijze, het aanbieden van (herhalings)vragen en het oplijsten van concrete inhoudelijke en praktische afspraken. De leerlingen worden door een voldoende aantal taken, opdrachten en toetsen voorbereid op de examens.

Het leerproces is nog niet systematisch gericht op een geleidelijke ontwikkeling naar onderzoekend leren en planmatig handelen. De strategische aanpak van opdrachten via het OVUR-principe wordt nog niet in alle thema's expliciet verwerkt. Het probleemoplossend denken en handelen, door bijvoorbeeld opdrachten aan te bieden onder de vorm van kleine casussen, wordt matig gestimuleerd. Er is er dan ook nog een groeimarge wat het implementeren van begeleid zelfstandig leren betreft.

De leraren hebben aandacht voor Nederlands als instructietaal o.m. via het voorzien van verwerkingsoefeningen m.b.t. vakjargon op het einde van elk thema binnen de vakken 'zorg voor woon- en leefomgeving' en 'zorg voor welzijn'. Cursussen en toetsopgaven worden echter niet systematisch nagekeken op taalfouten.

Socio-emotionele begeleiding Algemeen gezien hebben de leraren waardering voor alle leerlingen en zijn ze alert voor signalen in verband met mogelijke psychosociale, leer- en/of gedragsproblemen. Ze hebben aandacht voor en trachten tegemoet te komen aan de ondersteuningsbehoeften van de individuele leerlingen.

Deskundigheidsbevordering De vakgroepwerking is behoorlijk uitgebouwd. De gelijkgerichte aanpak en de goede verdeling en afbakening van de leerstof over de verschillende vakken getuigt van een doelgericht functioneren. De meeste leraren geven blijk van een goede leerlingbetrokkenheid en tonen individueel engagement ten aanzien van hun onderwijstaak. De collegiale samenwerking tussen de leraren is groot en de onderlinge werksfeer is goed. De leraren vinden -ondanks de moeilijke didactische situatie en de zwakke leerlingresultaten - arbeidsvreugde in de bereikte leerwinst en hun relatie met de leerlingen. De nascholingsinitiatieven zijn eerder beperkt.

3.1.1.6 Boekhouding in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/066)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet in haar globaliteit. De evaluatie sluit grotendeels aan bij de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Ondanks een aantal hiaten voldoet de leerplanrealisatie in haar globaliteit. Vorig schooljaar zijn de schulden op ten hoogste één jaar, de btw, de verrichtingen op het einde van het jaar en de case-study niet aan bod gekomen. De standaardcalculatie en de methode van 'activity based costing' werden niet geïllustreerd met eenvoudige voorbeelden. De budgetteringstoepassing beperkte zich tot het opstellen van een verkoop- en aankoopbudget. In het eerste leerjaar werd onnodig veel tijd gespendeerd aan boekingen die niet door het leerplan opgelegd worden. Bovendien ging heel wat tijd op aan de herhaling van onderdelen die al in de tweede graad behandeld werden, zoals de aan- en verkoopfactuur. Dat verklaart gedeeltelijk de hiaten. Daarnaast speelde ook de beperkte onderwijservaring mee.

Leerbegeleiding Het eigen cursusmateriaal staat nog niet op punt. Zo is bij de uitwerking van bepaalde onderdelen gebruik gemaakt van een leerboek voor het hoger onderwijs, dat niet echt geschikt is voor het secundair onderwijs. Doordat er niet altijd op een inductieve wijze naar een conclusie toe gewerkt wordt, worden heel wat kansen gemist om bij de leerlingen denkactiviteiten op gang te brengen. Over het algemeen wordt op een gebrekkige wijze gebruik gemaakt van het boekhoudalgoritme bij de aanbreng van nieuwe rekeningen. In de cursus van het eerste leerjaar worden de leerplandoelstellingen vooraan gegroepeerd afgedrukt. In de cursus van het tweede leerjaar blijven ze grotendeels onvermeld. Door een gebrekkige lay-out komt de cursustekst weinig attractief over. Samengevat valt er nog heel wat bij te schaven aan de cursustekst, zowel inhoudelijk, didactisch als naar vormgeving.

Evaluatiepraktijk In de loop van het schooljaar wordt frequent getoetst, zowel aangekondigd als onaangekondigd. De tekorten in de leerstofbehandeling weerspiegelen zich in de examens, waardoor die aan representativiteit inboeten. Een deel van het eerste examen van het eerste leerjaar heeft betrekking op herhalingsleerstof, wat eveneens afbreuk doet aan de validiteit van dit examen voor het bereiken van de leerplandoelstellingen. De vraagstelling is over het algemeen van een behoorlijk niveau en conform de aard van het vak overwegend toepassingsgericht. Bij één examen werd geen voorgedrukte puntenverdeling aangetroffen. Op één uitzondering na is de vraagstelling bij de examens verschillend van die van het voorgaand schooljaar.

Uitrusting In het leslokaal bevindt zich een overheadprojector. Voor het boekhouden met een professioneel boekhoudpakket kan gebruik worden gemaakt van een computerlokaal.

3.1.1.7 Economie in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2005/089)

Voldoet

Alle leerplandoelstellingen worden behandeld. De evaluatie sluit aan bij de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Alle leerplandoelstellingen worden aangereikt, zij het dat dit voor sommige onderdelen veeleer basaal gebeurt. In de pedagogisch-didactische wenken bij het leerplan wordt er op gewezen dat de vermelde doelstellingen minimumdoelstellingen zijn, die de leraar naar eigen inzicht grondiger kan behandelen of uitbreiden. Dat gebeurt niet. De leerstof wordt voornamelijk technisch uitgewerkt. In de hoofdstukken die zich daartoe lenen, worden nauwelijks verbanden gelegd met de economische actualiteit.

Leerbegeleiding De lessen verlopen aan de hand van een zelf samengestelde cursustekst, die de vorm aanneemt van een werkboek. Voor de laatste hoofdstukken is geopteerd voor doorlopende tekst met weinig ruimte voor eigen inbreng door de leerlingen. De leerlingen worden doorgaans aan de hand van een onderwijsleergesprek doorheen de cursustekst geloodst. In een aantal gevallen schiet de cursus als activerend leermiddel tekort. Zo ligt de conclusie soms vast zonder dat de leerlingen daar op een inductieve wijze naar toe worden geleid. Inoefeningsmateriaal wordt in de cursus nauwelijks aangetroffen. Wel maakt de cursus bij elk onderdeel melding van de leerplandoelstellingen.

Bord en krijt ondersteunen het lesverloop. Hoewel een overheadprojector beschikbaar is, wordt daarvan geen gebruik gemaakt bij het uittekenen van grafieken. Evenmin worden de voorhanden zijnde computers benut om de leerlingen actuele gegevens te laten opzoeken of opdrachten te laten uitwerken. Groepswerk of zelfstandig werk worden niet ingeschakeld als werkvormen om leerprocessen op gang te brengen.

Evaluatiepraktijk In de loop van het schooljaar wordt voldoende frequent getoetst. Voor één examen ontbreekt de puntenverdeling. Voor een ander examen is er wel een puntenverdeling op het niveau van de hoofdvragen, maar niet op dit van de deelvragen. Dit maakt de examens minder transparant. De vraagstelling is representatief voor het geheel van leerplandoelstellingen. De vraagstelling is afwisselend kennis- en toepassingsgericht. Wel is de moeilijkheidsgraad veeleer bescheiden. Er is geen hergebruik van examenvragen.

Uitrusting In het lokaal bevinden zich een overheadprojector en een beamer. Voor de leerlingen zijn in het vaklokaal computers beschikbaar. De leerlingen nemen plaats op taboeretjes. Door het ontbreken van een rugleuning zijn die volkomen ongeschikt voor het volgen van lessen.

3.1.1.8 Toegepaste economie in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2008/063)

Voldoet

De leerplandoelstellingen worden nagenoeg volledig aangeboden. De evaluatie is representatief voor de leerplandoelstellingen.

Onderwijsaanbod Het vak toegepaste economie bestaat uit drie componenten: recht en wetgeving, bedrijfseconomie, logistiek en distributie. Voor elk van deze componenten wordt het leerplan nagenoeg volledig gerealiseerd. Er wordt gebruik gemaakt van eigen cursusmateriaal, dat naadloos aansluit bij de leerplandoelstellingen en deze diepgaand behandelt. De leerplanrealisatie wordt bevorderd door het uitnodigen van gastsprekers en/of door goed gekozen didactische uitstappen.

Leerbegeleiding Het eigen cursusmateriaal is niet enkel inhoudelijk maar ook didactisch bijzonder knap uitgewerkt, waarbij creatief gebruik wordt gemaakt van gevarieerde en vernieuwende leeractieve werkvormen. De opdrachten zijn doordacht, motiverend en doelgericht. ICT wordt frequent benut. De fraaie lay-out en de ondersteunende illustraties werken leerbevorderend. Op het einde van elk onderdeel treffen de leerlingen de leerplandoelstellingen aan, wat hun houvast biedt bij het verwerken van de leerinhouden. Veel aandacht gaat uit naar leerstrategieën. Soms wordt ook een stappenplan gehanteerd om de leerlingen te ondersteunen bij het lezen van teksten. Leerlingen kunnen via e-mail met hun vragen bij de leraar terecht. Op afspraak worden tevens bijlessen gegeven tijdens de middagpauze. Conform de schoolafspraken worden de toetsen na klassikale verbetering terug opgehaald. De opgaven worden vervolgens op het elektronisch leerplatform geplaatst, wat de leerlingen de mogelijkheid biedt minder goed beantwoorde vragen opnieuw op te lossen.

Evaluatiepraktijk In de loop van het schooljaar wordt frequent getoetst. Ook worden regelmatig groepstaken opgegeven, meestal gevolgd door een presentatie. De schriftelijke voorbereiding, de presentatie en het volgen van de presentatie worden beoordeeld d.m.v. SAM-schalen. Alle examens bevatten een puntenverdeling. Over de vraagstelling is grondig nagedacht. De vragen zijn representatief voor de leerplandoelstellingen. Kennis en toepassing worden evenwichtig bevraagd. Verscheidene examens vormen een voorbeeld van goede praktijk. Elk schooljaar worden de examenopgaven vernieuwd.

Uitrusting Aan de minimale materiële vereisten is voldaan. In het vaklokaal kunnen de leerlingen voor opzoeken en voor de uitvoering van opdrachten gebruik maken van computers met internetaansluiting. Een beamer kan ontleend worden.

3.1.1.9 Verkoop in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/068)

Voldoet

De leerplanrealisatie vertoont tekorten die het gevolg zijn van contextuele factoren. Met deze factoren is rekening gehouden bij de beoordeling. Tevens wordt het beleidsvoerend vermogen van de school en van de vakgroep voldoende hoog ingeschat om op korte termijn aan de tekorten gevolg te geven.

Onderwijsaanbod De leerplanrealisatie vertoont hiaten, vooral wat het praktische luik betreft. Zo werden vorig schooljaar de verkoopgesprekken onvoldoende ingeoeffend. In de plaats daarvan verzorgden de leerlingen presentaties. Hoe waardevol die ook zijn voor de ontwikkeling van communicatieve vaardigheden, zij vormen geen valabel alternatief voor de verkoopgesprekken. Er waren nauwelijks didactische uitstappen. Er werd enkel een bedrijfsbezoek georganiseerd. Winkelbezoeken, bezoeken aan beurzen en dergelijke vonden niet plaats. Het verkoopproject kende, mede door contextuele omstandigheden, slechts een bescheiden uitvoering. Wat het theoretische luik betreft, ontbreken in de zelf samengestelde cursustekst enkele onderdelen. Bovendien is de diepgang van deze tekst veeleer beperkt. In het algemeen wordt er nog te weinig aangesloten bij de eisen van het leerplan. De nog prille onderwijservaring en de geringe vertrouwdheid met het leerplan verklaren in grote mate de tekorten.

Leerbegeleiding De zelf samengestelde cursustekst neemt de vorm aan van een werkboek. Opdrachten, waarbij de leerlingenactiviteit erin bestaat om de ontbrekende woorden in een zin aan te vullen, kunnen niet echt als kwaliteitsvol worden bestempeld. Andere opdrachten spreken het denkvermogen wel degelijk aan. De cursus bevat ook fotomateriaal. Maar dat is veeleer illustratief opgevat en wordt onvoldoende functioneel aangewend om leerprocessen op gang te brengen. De lay-out motiveert niet echt tot het leveren van inspanningen. In de tekst worden talrijke spellingsfouten en taalonzuiverheden aangetroffen. De leerplandoelstellingen zijn wel opgenomen in de cursus van het eerste leerjaar, maar niet in die van het tweede leerjaar.

Evaluatiepraktijk Tijdens het schooljaar wordt er frequent getoetst. Daarnaast worden de leerlingen beoordeeld op de presentaties die zij verzorgen. Omdat er nauwelijks verkoopgesprekken zijn, worden die ook maar zelden beoordeeld. De examens bevatten een puntenverdeling op het niveau van de hoofdvragen, maar niet op dit van de deelvragen. Ze zijn voldoende representatief voor het theoretische luik van de leerplandoelstellingen. Sommige examens zijn nog te beperkt toepassingsgericht en focussen daardoor nog te veel op afvraagbare kennis.

Uitrusting De lessen vinden plaats in gewone leslokalen. Dit stemt niet overeen met de eisen van het leerplan. Dat verwacht dat de lessen gegeven worden in een lokaal dat het uitzicht heeft van een verkoopruimte, wat de aanwezigheid van tentoonstellingsmateriaal (toonbank, verkooptafel, display, rekken, ...), een kassaregister, markeertoestel, weegschaal, opberg- en uitstalmeubels, klein winkelmateriaal en –materieel veronderstelt.

3.1.1.10 Stage toegepaste economie/verkoop in het tso in de derde graad in de studierichting Handel (leerplannen 2007/065)

Voldoet

De leerplanrealisatie voldoet. De evaluatie is voor verbetering vatbaar.

Onderwijsaanbod De school organiseert een blokstage van twee weken, die vooral gericht is op het uitvoeren van verkoopactiviteiten. Aspecten van toegepaste economie en logistiek komen maar mondjesmaat of helemaal niet aan bod. De stageovereenkomst en het stagereglement beantwoorden niet volledig aan de regelgeving. Het stageschrift bevat een beperkte activiteitenlijst. Het verbaast dat er geen gebruik wordt gemaakt van de gedetailleerde activiteitenlijst die het leerplan voorziet. In het stageschrift kruisen de leerlingen dagelijks de uitgevoerde activiteiten aan. Omdat de daartoe bestemde lijst enkel brede activiteitscategorieën bevat, is het niet mogelijk om uit te maken of de leerling-stagiair door het uitvoeren van gevarieerde activiteiten voldoende leerkansen heeft gekregen.

Leerbegeleiding De stagementor begeleidt de leerling-stagiair bij het uitvoeren van de stageopdrachten. Vóór de aanvang van de stage, tijdens de stage zelf en op het einde van de stage brengt de stagebegeleider een bezoek aan de stageplaats. In het stageschrift brengt de leerling-stagiair dagelijks verslag uit over de uitgevoerde stageactiviteiten. Het format van deze verslagen zet de leerlingen nog te weinig aan tot reflectie over de uitgevoerde activiteiten. In de voorgelegde stageschriften worden zelden persoonlijke ervaringen, commentaren, elementen van zelfevaluatie aangetroffen.

Evaluatiepraktijk Op het einde van de stage vullen de leerlingen een zelfevaluatieformulier in. De stagementor vult een gelijkaardig formulier in. De stagebegeleider staat in voor de eindbeoordeling. De beoordelingscriteria zijn onvoldoende geëxpliciteerd. Van SAM-schalen wordt geen gebruik gemaakt. De toegekende punten berusten te weinig op objectieve criteria.

Uitrusting De uitrusting vertoont plaatsgebonden verschillen. Het bezoek vóór de aanvang van de stage laat de stagebegeleider toe na te gaan of de aanwezige uitrusting voldoet om de stage kwaliteitsvol te doen verlopen.

3.1.1.11 Nederlands voor nieuwkomers in de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers van het secundair onderwijs (OKAN) (Besluit van de Vlaamse Regering van 24 mei 2002 inzake de organisatie van onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers in het gewoon voltijds secundair onderwijs (B.S. 01.03.2007))

Voldoet

De ontwikkelingsdoelen worden in voldoende mate nagestreefd. Doorheen relevante contexten worden taaltaken aangeboden die de taaldoelen en de algemene doelen bestrijken. De integratie van beide clusters kan functioneler. De afstemming van de evaluatiepraktijk op de ontwikkelingsdoelen is niet optimaal.

Onderwijsaanbod De taaldoelen worden nagestreefd met lesmateriaal uit diverse bronnen dat contexten van binnen en buiten de school behandelt. Een

representatief staal van de tekstsoorten wordt bestreken. De complexiteit van de taaltaken neemt gaandeweg toe, maar niet voor alle doelen wordt het verwachte verwerkingsniveau bereikt. Voor analfabete en semi-analfabete nieuwkomers wordt een aangepast leertraject gevolgd dat relatief snel tot elementaire lees- en schrijfvaardigheid leidt.

Aan de algemene doelen wordt thematisch gewerkt. De thema's zijn gekozen met het oog op de integratie in het schoolleven en de samenleving. Hierbij wordt rekening gehouden met de leeftijd van de anderstalige nieuwkomers. In de mate waarin het nastreven van de algemene doelen bijdraagt tot de taalontwikkeling doen zich leraargebonden verschillen voor. Sommige leraren integreren taaldoelen in de behandeling van de algemene doelen, terwijl bij andere de algemene doelen enigszins los staan van het nastreven van taaldoelen. Leerinhouden worden dan te weinig ingebed in functionele en authentieke contexten die taligheid induceren.

Als voorbereiding op het vervolgonderwijs worden in de lessentabel een aantal vakken aangeboden die onderwezen worden door leraren uit het regulier onderwijs. De keuze van die vakken is doorgaans doordacht, maar hangt ook af van de beschikbaarheid van leraren uit het atheneum.

Talrijke activiteiten worden georganiseerd om de leerlingen voor te bereiden op het maatschappelijk leven en hun integratie in het schoolleven te bevorderen. Uitstappen worden doorgaans in de lessen geïntegreerd en dragen zodoende bij tot het nastreven van de ontwikkelingsdoelen.

Evaluatiepraktijk

Wat de taaldoelen betreft, werkt de school met een taalportfolio dat het beheersingsniveau voor de vaardigheden in kaart brengt. Voor de analfabeten is er een aangepast sjabloon. Voor de niveaubepaling worden klassieke evaluatiemethodes gebruikt. De link tussen wat in examens en toetsen bevraagd wordt en de niveaus van het portfolio is niet altijd duidelijk. Niet alle vaardigheden komen evenwichtig aan bod in de evaluatie. Luisteren bijv. is ondervertegenwoordigd.

De evaluatie van de algemene doelen staat soms los van de bepaling van het taalvaardigheidsniveau. Doelen m.b.t. gecijferdheid, techniek en tijd en ruimte worden dan reproductief bevraagd waarbij weinig taalgebruik verwacht wordt.

Op het einde van het OKAN-traject wordt de Taalvaardigheidstoets Aanvang Secundair onderwijs Anderstalige Nieuwkomers (TASAN) afgenomen om te peilen naar de schoolse taalvaardigheid.

Rapporteringspraktijk

Op geregelde tijdstippen wordt gerapporteerd over de vorderingen van de leerlingen. Zij krijgen dan een procesevaluatierapport waarbij hun niveau op het taalportfolio wordt aangegeven.

Op het examenrapport krijgen zij voor elk vak een score op honderd. De rubrieken op het rapport voor taalvaardigheid stemmen niet overeen met de componenten van het gebruikte taalportfolio. De taalcomponent wordt opgedeeld in woordenschat, taalbeschouwing, begrijpend en technisch

lezen. Over de andere vaardigheden wordt niet gerapporteerd. De rapportering over de vaardigheden is derhalve niet consistent met het taalportfolio.

Het rapport bevat ook een beoordeling over de attitudes en leerbevorderende commentaren van de klassenraad.

- Onderwijsorganisatie** De school besteedt een aanzienlijk deel van de toegekende uren-leraar uit het specifiek en regulier pakket niet aan de organisatie van de onthaalklas. Dit wordt deels gecompenseerd door allerlei leerbegeleidende initiatieven in het kader van de GOK-werking, maar de krappe lestijdenbesteding leidt tot samenstellingen van groepen en een te smalle omkadering van de analfabete nieuwkomers.
- Personeelsbeheer** Een coördinator staat in voor de onderwijsorganisatie en het personeelsbeheer. Zijn taken staan opgesomd in een functiebeschrijving. Ook de vervolgcoaching behoort tot zijn opdrachten. Het aantal uren dat hij daarvoor ter beschikking heeft, staat niet in verhouding tot het aantal leerlingen dat hij moet opvolgen. De scholengroep moet immers de daarvoor toegekende uren verdelen over drie vestigingsplaatsen.
- Het hele team werkt met veel inzet en motivatie aan het nastreven van alle vormingscomponenten van de ontwikkelingsdoelen. Zij hebben daarbij ook veel aandacht voor affectieve doelen.
- Deskundigheidsbevordering** Het team werkt aan de ontwikkeling van zijn competenties via nascholing en het uitwisselen van ervaringen met collega's van het regulier onderwijs. Er is geregeld overleg, maar dat handelt overwegend over praktisch-organisatorische aangelegenheden en de bespreking van leerlingen. Over inhoudelijke aspecten zoals de geïntegreerde aanpak van taaldoelen en algemene doelen en de afstemming van de evaluatie op de ontwikkelingsdoelen zijn er weinig afspraken.
- Uitrusting** In afwachting van de verhuizing naar gewone klaslokalen, zijn de anderstalige nieuwkomers gehuisvest in containerklassen die zo gezellig mogelijk worden aangekleed, maar onvoldoende uitgerust zijn voor ICT-integratie. Voor een aantal vakken moeten zij pendelen naar de andere vestigingsplaats.
- Leerbegeleiding** De school kiest ervoor om de leerlingen te groeperen volgens leeftijd. Dit leidt tot heterogene klasgroepen waarbij binnenklasdifferentiatie, activerende werkvormen en peer tutoring noodzakelijke didactische tools zijn. Deze keuze vergt flexibele didactische vaardigheden die de leraren in wisselende mate beheersen. De samenstellingen die samenhangen met de besteding van het pakket uren-leraar zijn zeker niet bevorderlijk voor de toepassing ervan. Het rendement van de keuze voor leeftijdsgroepen in plaats van niveaugroepen werd nog niet gemeten.

Late instromers worden bijgewerkt en aan leerlingen met een taalachterstand worden taallessen aangeboden tijdens de zomervakantie.

Loopbaanbegeleiding De school neemt verschillende initiatieven om de leerlingen voor te bereiden op de overstap naar het regulier onderwijs. Via zgn. snuffelstages laat zij de anderstalige nieuwkomers proeven van het regulier onderwijs. Zij maakt gebruik van de mogelijkheid om flexibele leertrajecten te organiseren. De zgn. schakelklas en de instroomklas voor pas ingeschreven leerlingen zijn daar voorbeelden van. Om het effect van de schakelklas op de doorstroming te meten is de invoering ervan nog te recent.

Bij de overgang naar het regulier onderwijs bepaalt de klassenraad een pakket sticordimaatregelen op maat van de leerling. De toepassing ervan in het vervolgonderwijs is schoolafhankelijk.

De school verzamelt gegevens over de doorstroming van hun OKAN-leerlingen en hun resultaten in het vervolgonderwijs. Zij heeft die gegevens evenwel nog niet gebruikt om de effecten van gemaakte keuzes (leeftijdsgroepen, schakelklas) te meten.

Socio-emotionele begeleiding Het OKAN-team besteedt veel aandacht aan het sociaal-emotioneel welzijn van de leerlingen. De leraren dragen zorg voor het welbevinden van de leerlingen en werken permanent aan hun motivatie.

Het schoolklimaat wordt bewaakt aan de hand van duidelijke gedragsregels en een strikte opvolging van spijbelen en te laat komen.

3.1.2 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

Onderzochte erkenningsvoorwaarde	ja, neen
Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (codex secundair, art. 15, 5°)	ja
Neemt de school de reglementering betreffende verlofregeling en aanwending van de schooltijd in acht? (codex secundair, art. 15, 7°)	ja
Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding dat minstens de verplichte bepalingen vermeldt? (codex secundair, art. 15, 9° en decreet CLB, art. 39 en 40)	ja

3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

Onderzochte regelgeving	ja, neen
Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (codex secundair, art. 111 en 112)	ja
• de bijdrageregeling en afwijkingen	ja
• bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis	ja
• het evaluatiestelsel met inbegrip van de remediëringsmaatregelen	ja
• de verhaalmogelijkheden tegen eindbeslissingen van klassenraden over leerlingen	ja
• studie-, orde en tuchtreglement waarbij het studiereglement de grote krachtlijnen van de organisatie van de studies bevat	ja
• engagementsverklaring waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen (codex secundair, 110/1 t.e.m. 110/27)	ja
Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (codex secundair, art. 15, 7°)	ja
Informeert de school ouders en leerlingen en personeel over het centrum voor leerlingenbegeleiding waarmee ze samenwerkt? (codex secundair, art. 15, 9° en decreet CLB, art. 33)	ja
Respecteert de voorziene verhaalmogelijkheid de reglementair voorgeschreven procedure? (codex secundair, art. 115, 4)	ja
Respecteert de school voor gewoon secundair onderwijs de reglementaire bepalingen met betrekking tot oriëntering en evaluatie van leerlingen? (codex secundair, art. 254, §1, 256, §1, 1° en BVR van 19-7-2002)	neen
Verloopt het afleveren van attesten van verworven bekwaamheid correct? (codex secundair, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)	ja
Verloopt het afleveren van attesten van lesbijwoning correct? (codex secundair, art. 115, tweede en derde alinea 252, § 1b en 252, § 2)	ja
Respecteert de school het minimumlessenrooster? (codex secundair, art. 148-157 en BVR van 19-7-2002)	ja

4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

4.1 Begeleiding

4.1.1 Leerbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning, ontwikkeling.

Motivering

De leerbegeleiding heeft gestalte gekregen vanuit het GOK-beleid. Tijdens de vorige GOK-cyclus werden de acties i.v.m. de leerbegeleiding gebundeld onder het label 'liever actiever'. Daarmee wil de school de centrale plaats van de lerende in het leerproces beklemtonen. In samenhang daarmee zijn de acties erop gericht de zelfkennis van de leerlingen te vergroten, de leerlingen te motiveren door middel van een gerichte feedback, interactieve en coöperatieve werkvormen te stimuleren, en leerstrategieën en een adequate studiemethode bij te brengen als opstap naar het zelfsturend leren.

Structureel heeft de school in alle leerjaren van de eerste graad, het aso en het tso één lesuur in het lessenrooster ingebouwd voor leerbegeleiding. In de eerste graad gaat de aandacht vooral uit naar het leren plannen, het aanleren van leerstrategieën en het leren reflecteren bij studieresultaten. Dat gebeurt aan de hand van zelf ontwikkeld cursusmateriaal. Met de vakleraren zijn nog geen afspraken gemaakt om gericht aandacht te schenken aan de nieuwe inzichten, waardoor het onduidelijk blijft of en in welke mate het geleerde toepassing vindt in de verschillende vakken. In de tweede graad ligt het accent op leercoaching. Daartoe stelt de klastitularis – de leercoach - van elke leerling een leerprofiel op. Dit gebeurt aan de hand van een bevraging en van informatie uit vroegere leerjaren. Het leerprofiel fungeert als uitgangspunt voor individuele gesprekken met de leerlingen. Die hebben tot doel hen competenties te laten ontwikkelen op het vlak van planning en studiemethode. Aanvullend zijn er coachingsessies. Zij hebben onder meer betrekking hebben op actief leren, studiemethode, mindmapping, reflectie bij studieresultaten en examenplanning. In de derde graad wordt het systeem van leercoaching verder uitgediept. De aandacht gaat uit naar competenties die van belang zijn om te kunnen slagen in het hoger onderwijs. Om uit te maken waar de leerling voor elk van die competenties staat, wordt een test afgenomen. De school werkt hiervoor samen met een hogeschool. Het feedbackrapport en de confrontatie van dit rapport met de cijfers voor dagelijks werk laten de leerlingen toe zich bewust te worden van zwakker ontwikkelde competenties. Aan die competenties wordt dan verder gewerkt, onder meer tijdens workshops over leerstrategieën. De toepassing daarvan op een concrete vakinhoud moet voorkomen dat het bij woorden blijft.

Het valt op dat de voorgaande initiatieven zich in de tweede en de derde graad enkel tot aso/tso-leerlingen richten. Dat geldt ook voor andere initiatieven zoals de huiswerkklas en het tutoraat. De huiswerkklas vindt plaats tijdens de middagpauze en wordt begeleid door een leraar, die hiervoor nog geen specifieke vorming genoten. Voor aso/tso-leerlingen van de derde graad is er op woensdagnamiddag het tutoraat, waarbij universiteitsstudenten van de lerarenopleiding voor bepaalde vakken individuele begeleidingslessen verzorgen. Voor Frans, Engels en wiskunde zijn er wekelijks inhaallessen. Voor vakken zonder structurele inhaallessen zijn de meeste leraren bereid leerlingen met leerproblemen buiten de lesuren bij te staan. Leerlingen met talige problemen, onder meer op het vlak van school-, vak- of instructietaal, kunnen bij een van de drie taalcoaches terecht. Tijdens de tweede helft van augustus wordt de 'zomerschool' georganiseerd. Die is bestemd voor anderstalige nieuwkomers maar ook voor leerlingen die hun kennis van het Nederlands willen opfrissen. De deelname aan de huiswerkklas, het tutoraat, de inhaallessen, de taalcoaching en de zomerschool kan door de klassenraad verplicht worden opgelegd, maar er kan ook op vrijwillige basis geparticipeerd worden.

Dit schooljaar werd afgesproken om het gevolgde remediëringstraject voortaan op te nemen in het digitaal leerlingvolgsysteem. De mate waarin de leraren hieraan gevolg geven, kan op het ogenblik van de doorlichting nog niet worden nagegaan.

Ter ondersteuning van het leerproces is er de afspraak om in zelf samengesteld cursusmateriaal de leerplandoelstellingen op te nemen. Aan de afspraak om verbeterde toetsen steeds aan de leerlingen terug te bezorgen en met hen te overlopen wordt niet altijd gevolg gegeven.

Door te focussen op gedragsstoornissen kregen leerstoornissen in het verleden nauwelijks aandacht. Pas sinds vorig schooljaar is hierin verandering gekomen. Zo had vorig schooljaar een van de workshops van de pedagogische studiedag hierop betrekking. Voor leerlingen met geattesteerde leerstoornissen zijn er nu aangepaste handelingsplannen. Voorlopig is het aantal leerlingen dat hiervoor in aanmerking komt veeleer beperkt.

De school heeft de effectiviteit van de meeste leerbegeleidende maatregelen nog niet in kaart gebracht.

Op schoolniveau is een werkgroep actief, die de acties op het vlak van leerbegeleiding coördineert. Op het einde van het schooljaar worden de acties telkens overlopen. Deze reflectie geeft aanleiding tot bijstellingen tijdens het volgende schooljaar. Op het einde van elke GOK-cyclus worden ook de leraren bij de evaluatie van de acties betrokken. Zij formuleren positieve en negatieve punten en geven mogelijke verbeterpunten aan. De tweejaarlijkse externe audit draagt m.b.t. de leerbegeleiding ook soms verbeterpunten aan.

4.2 Evaluatie

4.2.1 Evaluatiepraktijk

De school staat voor de kwaliteitsbewaking van deze variabele aan het begin van een ontwikkelingsproces.

Motivering

De school heeft een visie op evaluatie uitgeschreven die expliciet afgestemd is op de doelgroepen die deel uitmaken van haar leerlingenpopulatie. De heterogene schoolbevolking heeft taalzwakte als gemeenschappelijke noemer en de school koppelt derhalve haar evaluatiebeleid aan een doorgedreven taalbeleid.

Doelstellingen van haar evaluatiebeleid zijn probleemdetectie als onderdeel van haar leerbegeleiding en een positieve oriëntering van zo veel mogelijk van haar kwetsbare leerlingen. Hiervoor biedt zij een breed gamma van ondersteunende maatregelen aan. Haaks hierop staat een productgericht evaluatiesysteem met twee examenreeksen ongeacht de graad of onderwijsvorm, waarbij het tweede examen dubbel zo zwaar doorweegt als het eerste. De verhouding tussen dagelijks werk en examens is enkel gedifferentieerd naargelang van de graad.

De visietekst verwijst naar de eindtermen als uitgangspunt van de evaluatie. In de meeste vakken is de evaluatie voldoende representatief voor de leerplandoelen. Wel wordt in sommige vakken onvoldoende doordacht gedifferentieerd tussen basisdoelen en uitbreidingsdoelen, waardoor met een onvoldoende aantal leerlingen de eindtermen worden bereikt.

Naast kennis en vaardigheden beschouwt de school attitudes als een belangrijk luik van de evaluatie. De vakgroepen selecteren een set van attitudes die relevant zijn voor hun vakken. Afhankelijk van onderwijsvorm en graad krijgen zij een puntengewicht in het cijfer voor dagelijks werk. Bij de afbakening van attitudecriteria worden door sommige vakgroepen vakgebonden en algemeen schoolse attitudes met elkaar vermengd. Hierdoor wordt het resultaat vertekend en biedt het cijfer geen zuiver beeld van de mate

waarin de leerling de leerplandoelen bereikt. De school is zich bewust van deze vertekening en werkt aan een sensibiliseringstraject bij de vakgroepen.

De onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) heeft een aangepast evaluatiesysteem waarin de vorderingen op het vlak van taalvaardigheden en attitudes in kaart worden gebracht. De gebruikte evaluatiemethodes zijn echter niet optimaal afgestemd op de niveaubepaling voor de vaardigheden.

Voor de geïntegreerde proef, de stages en de onderzoekscompetentie voorziet de school in een combinatie van proces- en productevaluatie. Voor de stages zijn de verslagen van de stage mentoren doorslaggevend. Het cijfer voor de onderzoekscompetentie wordt verrekend in het vakcijfer en staat apart op het rapport. Voor de stages en de geïntegreerde proef heeft de school nog geen overkoepelend evaluatieconcept uitgewerkt en staat de evaluatie nog niet op punt. De evaluatie van de onderzoekscompetentie gebeurt wel volgens een schoolbreed model.

Voor de studiebekrachtiging streeft de school naar een prospectieve deliberatiehouding. Zij gelooft daarbij nog sterk in bijkomende proeven als middel om extra slaagkansen te bieden voor haar taalzwakke en kansarme leerlingen. In het kader van een proeftuin werd haar daarvoor een afwijking op de regelgeving toegestaan. Deze afwijking is echter verlopen en de school blijft toch uitgestelde beslissingen hanteren als tweede kans, voornamelijk als het gaat over taalzwakke leerlingen. In sommige gevallen hebben de bijkomende proeven een sanctionerend karakter. Het uitstellen van de eindbeslissing is niet in overeenstemming met de regelgeving ter zake.

De school deliberereert op basis van een aantal afspraken die als mild omschreven kunnen worden. Desondanks resulteert de studiebekrachtiging in een hoog aantal B- en C-attesten die weliswaar gerelateerd moeten worden aan de sociaal kwetsbare en taalzwakke leerlingeninstroom. De leerlingen die er toch in slagen een diploma so te behalen, hebben afgaand op de participatiegraad in het vervolgonderwijs hoge verwachtingen, maar blijven ver onder de Vlaamse referentiewaarden wat het studiesucces betreft.

Het groot aantal B- en C-attesten en de talrijke uitgestelde beslissingen hangen samen met een evaluatiesysteem dat sterk productgericht is. Het semestersysteem, de verhouding tussen dagelijks werk en examens en het gewicht van het tweede examen zijn slechts beperkt afgestemd op de verschillen tussen graden en onderwijsvormen. Grote discrepanties tussen de resultaten voor dagelijks werk en examens zijn hieraan ook toe te schrijven. Alternatieve evaluatiemethodes (bijv. permanente evaluatie) werden nog niet overwogen. De resultaten worden ook negatief beïnvloed door de vermenging van schoolse en vakgebonden attitudes.

De motivering van de B- en C-attesten gebeurt conform de regelgeving, maar de verwoording is gebaseerd op standaardformuleringen waardoor ze soms weinig specifiek op maat van de individuele leerling geschreven zijn. De school geeft oriënteringsadviezen, maar die zijn niet altijd even concreet. Wel wordt vaak een advies gekoppeld aan een remediëringstraject, waarin o.m. taalgerelateerde bijwerkklessen worden aangeboden.

De school is zich bewust van het spanningsveld tussen haar evaluatiepraktijk en de door de leerplannen voorgeschreven minimumdoelen. Zij plant een ontwikkelingstraject waarbij zij een evenwicht wil vinden tussen het niveau dat haar leerlingen aankunnen en de leerplanvereisten wat de evaluatie betreft.

Inbreuken op de regelgeving

Het toekennen van uitgestelde beslissingen gebeurt niet conform BVR 19-07-2002 art. 37, §2 zoals uitgelegd in SO 64 §8.1.2.

4.2.2 Rapporteringspraktijk

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor doelgerichtheid, ondersteuning.

Motivering

In haar rapporteringspraktijk wil de school zo breed mogelijk informeren over de leerprestaties op basis van toetsen, taken en observaties van het leergedrag. Zij rapporteert viermaal over dagelijks werk en tweemaal over examenresultaten. Op de rapporten voor dagelijks werk kunnen de leraren de resultaten toelichten, maar dit gebeurt vooralsnog overwegend met weinig informatierijke commentaren. Op de examenrapporten komt een algemene toelichting van de begeleidende klassenraad.

De leerlingen krijgen klassikale feedback op hun toetsen en examens, maar die is niet altijd toegesneden op de noden van de individuele leerling.

Over de procesevaluatie van GIP, stage en onderzoekscompetentie wordt gerapporteerd op het rapport voor dagelijks werk en de resultaten voor het product staan genoteerd op de examenrapporten.

Per rapportperiode wordt een lettercode toegekend voor leren leren, leercoaching en leefsleutelcoaching die als vak voorkomen in de lessentabellen van eerste en tweede graad. De lettercode voor attitudes wordt niet onderbouwd met beschrijvende criteria.

Naar aanleiding van elke rapportperiode worden de ouders uitgenodigd om het rapport zelf op te halen zodat de leerprestaties mondeling kunnen toegelicht worden. Door dit te verplichten slaagt de school erin de meerderheid van de ouders te bereiken. De communicatie wordt vergemakkelijkt door het inschakelen van tolken.

De rapportering wordt ondersteund door een digitaal systeem dat een overzichtelijke rapportmodule genereert.

De kwaliteit van de vakcommentaren wordt opgevolgd. Daarbij wordt de nood tot bijsturing aanvoeld. Een set met voorbeeldcommentaren heeft vooralsnog slechts een beperkt effect op de diepgang van de rapportering.

5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

De schoolleiding slaagt erin het dagelijks functioneren van de school goed te organiseren. De school werd tot vorig schooljaar geleid door een directeur met een duidelijke visie zowel op inhoudelijk als op organisatorisch vlak. Deze directeur hanteerde een motiverende en waarderende leiderschapsstijl die uitnodigt tot engagement en leidt tot tevredenheid van leerlingen, ouders en personeel. De net aangestelde directeur werkt verder binnen de uitgetekende krijtlijnen van haar voorgangster en zal na een inlooperperiode de taakinvulling verder verfijnen op basis van behoeften en eigen prioriteiten. De directeur wordt omringd door een functioneel middenkader met duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden m.b.t. de pedagogische en organisatorische aspecten van de schoolwerking, de personeelsadministratie en het geïntegreerd zorgbeleid.

Op het niveau van de scholengemeenschap/-groep worden een aantal initiatieven genomen die de school assistentie verlenen o.m. op logistiek, technisch en administratief vlak (t.a.v. de infrastructuur, het personeelsbeleid, de kwaliteitszorg, ...).

De algemene schoolvisie is gebaseerd op het pedagogisch project van het GO! en stelt de leerling centraal. Gegeven het multicultureel kader, steunt ze op drie pijlers: gelijke onderwijskansen, een brede persoonlijkheidsvorming en zorg voor iedereen. Om hieraan tegemoet te komen vormen de sociale en emotionele begeleiding, de leercoaching, de taalondersteuning en de ouderparticipatie de fundamenteën van het beleid. De focus ligt op het verhogen van het welbevinden van de leerlingen én de leraren. De algemene visie wordt omgezet in een aantal specifieke visieteksten rond bepaalde aspecten van de beleidsvoering en in (lange termijn)plannen waarin strategische doelen, operationele doelen en concrete acties worden uitgewerkt. Elk van deze documenten bevat waardevolle en doordachte elementen en keuzes, maar op het vlak van samenhang kan de school nog meerwaarde creëren. Het beleid besteedt voldoende aandacht aan het nastreven van een gezamenlijke doelgerichtheid. Daartoe organiseert ze overleg om de visie en beleidslijnen op de werkvloer te implementeren.

De school beschikt over alle wettelijke participatieorganen. Om het beleid vorm te geven streeft de directie schoolintern naar een gezond evenwicht tussen een top-down en een bottom-up benadering. Het middenkaderplatform wordt beschouwd als een belangrijk overlegorgaan om tot vernieuwing en bijsturing van het schoolbeleid te komen. Een aantal werkgroepen werken mee aan de besluitvorming en sturen de realisatie aan. De (verkozen) vertegenwoordigers van de vakgroepen en het ondersteunend personeel verenigen zich in de stuurgroep. Deze groep fungeert als denktank en klankbord i.v.m. pedagogische en organisatorische aspecten van de schoolwerking en dient de communicatie tussen directie en personeel te faciliteren. Zodoende worden kansen gecreëerd om de gelijkgerichtheid te toetsen, om de samenhang tussen initiatieven te stimuleren en om kruisbestuiving van goede praktijkvoorbeelden tussen de vakgroepen te bevorderen. De school kan rekenen op een geëngageerd personeelsteam dat vele initiatieven ontplooit en openstaat voor vernieuwing. Het collegiaal werkklimaat is een sterk punt. Voor leerlingen is er eveneens in een participatiekanaal voorzien. Niettegenstaande dat er voor een ouderraad weinig belangstelling bestaat, levert de school bijzondere inspanningen om de ouders bij het schoolleven van hun kinderen te betrekken.

Door bewuste aanwezigheid bij activiteiten in de omgeving en participatie aan initiatieven en wedstrijden van externe culturele, economische en sportieve organisaties stelt de school zich op als een brede en open school. Zo slaagt de school erin zich positief in de belangstelling te plaatsen. De huidige directie stelt bij de beleidsvoering een accentverschuiving van 'maatschappijbevestigend' naar 'maatschappijvernieuwend' voorop. Die positieve wending moet geleidelijk het imago van de school bijsturen.

De school beschikt over een strategie om het eigen functioneren systematisch in beeld te brengen. Zij doet regelmatig een beroep op externen (bijv. Adviesbureau Kabinet, Stedelijke overheid) en gebruikt externe evaluatiegegevens (bijv. peilingsproeven) om zicht te krijgen op de kwaliteit van haar werking. De conclusies van de tweejaarlijkse externe audit worden ingebed in een 'kwaliteitsplan' van de school. Het is een overzichtelijk meerjarenplan waarin voor prioritaire beleidsdomeinen de strategische en operationele doelen, de actiepunten en de concrete aanpak zijn uitgewerkt.

Ook schoolintern worden heel wat gegevens verzameld over verschillende input-, proces- en outputonderdelen van de schoolwerking. De analyse van de verzamelde gegevens over attestering, doorstroming, schoolverlaters en resultaten in het vervolgonderwijs worden echter nog weinig benut als opstap voor verbetertrajecten (bijv. ten aanzien van de evaluatiepraktijk). Een tweejaarlijkse probleemanalyse en evaluatie van de lopende acties met het lerarenteam (in het zogenaamde 'GOK-café') mondt uit in een prioriteitenplan dat een antwoord tracht te bieden op de vastgestelde noden.

Het schoolbeleid beseft dat de school nog voor een reeks knelpunten staat. Via de werkgroepen, vakgroepen en pedagogische studiedagen probeert de schoolleiding in te spelen op specifieke probleemsituaties, de didactiek te innoveren en zo het welbevinden van de leerlingen te verhogen. Ongeacht de doorgaans doelgerichte werking van de vakgroepen, wordt weinig gereflecteerd over de eigen aanpak.

6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

6.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor de vakkencluster huishoudkunde/gezinstechnieken in het bso in de tweede graad in de studierichting Verzorging-voeding
- De leerplanrealisatie voor het vak toegepaste economie in het tso in de derde graad in de studierichting Handel

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De afstemming van de leerplanrealisatie op de doelgroep in de meeste vakken
- De ontwikkeling van cursusmateriaal voor een aantal vakken
- De implementatie van activerende werkvormen in de meeste vakken
- De taakbetrokkenheid en inzet van het personeel
- De zorg voor het welbevinden van leerlingen en leraren
- De aandacht voor talen op beleids- en uitvoeringsniveau
- De leerbegeleiding
- Het nastreven van gelijke kansen voor alle leerlingen
- De initiatieven op het vlak van spijselpreventie
- De inspanningen voor een grotere betrokkenheid van de ouders

Wat betreft het algemeen beleid

- De gelijkgerichte en gedragen visie
- De besluitvormingsstructuur
- Het reflecterend en responsief vermogen van het schoolteam
- De acties ter bevordering van de positieve uitstraling van de school

6.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor het vak wiskunde in de eerste graad in 1A en in de basisopties Moderne wetenschappen en Handel
- De leerplanrealisatie voor het vak verkoop in tso, derde graad Handel

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen

- De afstemming van het evaluatiesysteem op de doelgroep
- De materiële leeromgeving
- De didactische uitrusting en de uren omkadering van de onthaalklas voor andertalige nieuwkomers
- De hygiëne in een van de didactische keuken
- De afspraken met betrekking tot de gedeelte infrastructuur en uitrusting
- De integratie van ICT in een aantal vakken
- De afstemming tussen de basisvorming en het specifiek gedeelte
- De rapportcommentaren

6.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden

- De leerplanrealisatie voor wiskunde in de eerste graad in 1B en in het BVL Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding
- De leerplanrealisatie voor wiskunde in het aso in de tweede graad in de studierichting Wetenschappen

Wat betreft de regelgeving

- Uitgestelde beslissingen toekennen conform BVR 19-07-2002 art.37, §2 en SO 64 §8.1.2.(opvolging inspectie)

7 ADVIES EN REGELING VOOR HET VERVOLG

7.1 Onderwijsdoelstellingen: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen':

BEPERKT GUNSTIG

omwille van het onvoldoende realiseren van de leerplandoelstellingen voor

Structuuronderdeel	Basisvorming	Specifiek gedeelte
Graad 1 B	X	
Graad 1 Kantoor en verkoop - Verzorging-voeding	X	
Graad 2 ASO Wetenschappen	X	

Om deze tekorten op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 01-10-2015 opnieuw een controle uit.

7.2 Overige erkenningsvoorwaarden: advies en regeling voor het vervolg

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor de overige erkenningsvoorwaarden:

GUNSTIG

7.3 Overige reglementering: regeling voor het vervolg

Het toekennen van uitgestelde beslissingen gebeurt niet conform BVR 19-07-2002 art.37, §2 zoals uitgelegd in SO 64 §8.1.2.

Om deze inbreuken op te volgen voert de onderwijsinspectie vanaf 01-10-2015 opnieuw een controle uit.

Namens het inspectieteam	Voor kennisname
Martine Zaman de inspecteur-verslaggever	Naam: het bestuur of zijn gemandateerde
Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling	